

BVS
schooladvies

Uitnodiging

Conferentie Veerkracht=leerkracht

Als de moed je in de schoenen zakt,
ga dan eens op je kop staan!

Vrijdag 19 maart 2021 - 10.00-15.30 uur

BVS-schooladvies organiseert dit jaar haar jaarlijkse conferentie online maar houdt je heus niet de hele dag aan het scherm gekluisterd!

Als we ergens allemaal toe worden uitgedaagd op dit moment is het wel in ons vermogen tot veerkracht!

Met onze **veer- en leerkracht** zoeken we steeds opnieuw een zinvolle verhouding tot de veranderende omstandigheden waar we tijdens deze crisis mee te maken krijgen. Hoe gaan we om met alle obstakels opdat we geïnspireerd vorm kunnen geven aan betekenisvol onderwijs voor de aan ons toevertrouwde kinderen? We willen immers met het vrijeschoolonderwijs het vermogen tot veerkracht vergroten bij de leerlingen zodat ze durven te vallen, weten op te krabbelen en leren verder te gaan.

Hoe kunnen we ons vermogen tot veerkracht vergroten? Op welke lagen kunnen we dit vermogen aanspreken en hoe onderhouden we hierin het contact met elkaar zodat we steeds ervaren: we doen dit ieder voor zich en samen! BVS-schooladvies brengt dan ook dit jaar de conferentie bij je thuis! Een conferentie waarin we op veerkrachtige wijze jullie willen ondersteunen in het werk.

De conferentie biedt een **gevarieerd** online **programma** waarbij we je niet de hele dag aan het scherm gekluisterd zullen houden! Het programma bestaat uit **inspirerende lezingen, verdiepende werkgroepen, ontmoeting, kunst en samenwerking**. Zodat eenieder zich na afloop gesterkt weet en veerkrachtig vorm kan geven aan prachtig onderwijs!

Rik ten Cate (docent Hogeschool Leiden De Vrijeschool Pabo, beeldend kunstenaar) opent de dag met zijn lezing over **'Veerkracht'** en belicht dit onderwerp aan de hand van de vier wezensdelen van de mens.

Rob Martens (auteur van het boek *Spelen moet*, voormalig directeur NIVOZ, hoogleraar faculteit Onderwijswetenschappen, Open Universiteit) verzorgt de middaglezing met als titel **'We moeten spelen' over het belang van spel en de relatie tot leren**. Tijdens deze lezing laat Rob zien hoe onderwijs met spel en verwondering kan leiden tot levende kennis.

Het programma bestaat uit **inspirerende lezingen, verdiepende werkgroepen, ontmoeting, kunst en samenwerking**.

Programma

10:00 - 10:10	welkom
10:10 - 11:00	Lezing Veerkracht - Rik ten Cate
11:00 - 11:15	pauze
11:15 - 12:15	werkgroep 1
12:15 - 13:00	Lunch
13:00 - 13:45	Lezing We moeten spelen - Rob Martens
13:45 - 14:45	werkgroep 2
14:50 - 15:00	sluitstuk

Doelgroep

Leerkrachten, kleuterleerkrachten, IB'ers, directie & bestuur

Specificaties

Datum en tijd	- vrijdag 19 maart 2021, 9.30-15.30 uur
Locatie	- online via Zoom
Kosten	- € 95,- per persoon, voor studenten € 49,50

Aanmelden

Je kunt je aanmelden via **onze website**.

Lezingen

Over Veerkracht

Rik ten Cate

De kracht van een veer is tweeledig.

Enerzijds is het de kracht tot vormbehoud. Als je uitgerekt wordt kan je terug in de vorm komen, als een elastiek. Als je bedrukt raakt (ingedrukt) kun je weer terug in de balans komen met je veerkracht, weer uitveren. Maar: anderzijds geeft veerkracht de mogelijkheid tot vliegen, vele veren maken vleugelkracht!

Rik onderzoekt in zijn lezing de menselijke vitaliteit en veerkracht aan de hand van de vierledigheid en of we daarmee ons onderwijs vleugels kunnen aangorden.

We moeten spelen

Rob Martens

Uit veelvuldig onderzoek weten we dat intrinsieke motivatie in het onderwijs leidt tot iets heel interessants. Namelijk diepgaand leren. Doorgronden.

Het is het verschil tussen een formule braaf volgen en echt begrijpen wat je doet. En dat vraagt een actieve, diepgaande verkenning. Precies wat spel doet.

Tijdens zijn lezing laat Rob zien hoe onderwijs met spel en verwondering tot levende kennis kan leiden.

Werkgroepen

Van verhaal naar spel - de vertelstof in dialoog

Elard Pijnaken

Met de vertelstof leren kinderen de wereld kennen. Ze maken in het klein door wat de mensheid in het groot doormaakt. Daardoor leren zij zichzelf en de ander kennen. Daarnaast resoneert in het dagbewustzijn via de vertelstof wat in de nacht aan de kinderen toe kan komen.

De verhalen die we vertellen sluiten aan bij de leeftijdsfase van de kinderen en wekken aan de hand van archetypen hun moraliteit en vergroten hun verbeeldingskracht. Door verhalen na te spelen wordt het vermogen je in te leven versterkt. Juist het naspelen van verhalen vergroot de eigen beweeglijkheid en maakt leerlingen veerkrachtig.

In deze werkgroep wordt door het schrijven van dialogen op een laagdrempelige manier de vertelstof omgewerkt tot korte scènes die kinderen kunnen gaan spelen.

In deze werkgroep ga je aan de slag met een verhaal uit de vertelstof. Je krijgt een aantal principes aangereikt waarmee je dialogen op een levendige wijze kunt gaan schrijven. Daarna ga je hiermee aan de slag en wordt je dialoog door andere deelnemers gepresenteerd aan de groep.

Doelgroep

Leerkrachten

Voorbereiding

Heb een verhaal bij je uit de vertelstof dat je graag wilt verdiepen

“Morgen gezond weer op” - didactische werkvormen die tijd geven

Lisette Stoop

Hoe helpen we ons zelf als leerkracht om vitaal te blijven door de dag heen? Hoe helpen we de kinderen juist in deze tijd om vitaal te blijven en misschien wel te worden? Wat hebben vitaliteit en veerkracht met elkaar te maken? Zijn er oefeningen die je in de klas kan doen om veerkrachtig door het leven te gaan? Ja zeker die zijn er!

In de werkgroep gaan we samen al spelend aan de slag om oefeningen voor alle klassen te doen en te creëren. Spel zowel voor het denken, voelen en willen als vitaliteitsvitamines om veerkrachtig in het leven te staan en natuurlijk elke dag weer gezond op te staan. We delen zowel online opdrachten alsook momenten dat eenieder offline aan het werk en ervaren is.

Doelgroep

Leerkrachten klas 1 t/m 6
Vakleerkrachten
Onderwijsondersteuners

Het vrije spel als oefenplek voor veerkracht

Cécile de Jong

In aansluiting of vooruitlopend op de lezing van Rob Martens over “spelen moet” besteden we aandacht aan het vrije spelen binnen en buiten. Veerkracht is niet een statische kwaliteit; het kan geoefend worden, het kan groeien. Hoe fijn is dat als dit binnen de veilige ruimte van het spel vanzelf aan bod komt. Hoe kijken wij als (kleuter)leerkrachten hier naar? Wat zien we en hoe kunnen wij dit proces liefdevol begeleiden?

We gaan hier interactief met elkaar mee aan de slag. Om niet de hele tijd aan het scherm te zitten krijg je ook thuis/ ervaringsopdrachten. We poetsen de glazen van de bril waarmee we naar het spel kijken op.

Doelgroep

Kleuterleerkrachten

Brei(n)werken

Annechien Wijnbergh

In deze workshop laat ik deelnemers ervaren wat voor mijzelf de waarde van het breien is bij het opbouwen van eigen veerkracht. Daarbij kies ik verschillende invalshoeken. Ten eerste gaan we daadwerkelijk zitten breien. Zorg dus dat je een breiwerk bij de hand hebt. Tijdens het breien wisselen we gedachten en ideeën uit. We luisteren naar liedjes, ik toon tegeltjeswijsheden en geef persoonlijke input. Breien in relatie tot onderlinge verbinding, de draad vasthouden, levenskracht herwinnen, gezond makend ritmisch bezig zijn om geschudde traumatische ervaringen in balans te brengen (vergelijkbaar met EMDR), historisch perspectief en breitradities over de hele wereld komen voorbij. Afsluitend hoop ik te kunnen concluderen waarom we deze traditionele activiteit in de vrijeschool niet als wollig en achterhaald moeten zien, maar juist als kans op een zeer moderne en belangrijke levenservaring.

Het doel is om meer inzicht te ontwikkelen over het opbouwen van eigen veerkracht aan de hand van de ervaringen. Voor wie niet kan breien, of geen breiwerk bij de hand heeft: je kunt deze werkgroep ook volgen als je in plaats van breien dwaaltekeningetjes over papier maakt. Nadrukkelijk gaat het niet over uitwisseling van

didactische gezichtspunten over handwerkonderwijs.

Doelgroep

Iedereen die de werking van in- en uitademing en ritmisch bezig zijn wil ervaren.

We gaan ervan uit dat je de basisvaardigheden van het breien beheerst.

Vorbereiding

Zorg dat je een breiwerk bij de hand hebt. Als je geen breiwerk hebt, maar wel kunt breien en ook opzetten: stuur (tot uiterlijk 10 dagen van tevoren) via mail een verzoekje + je adres, dan krijg je iets van ons. Als je niet kunt breien: zorg dat je tekenpapier, potloden of pen bij de hand hebt.

Achtergrond literatuur

Loretta Napoleonie, De kracht van breien, hoe een oeroud ambacht onze levens verbindt. Balans, 2020
Clare Hunter, Levensdraden, een wereldgeschiedenis door het oog van de naald. Balans, 2019

De dynamiek van de veer

Hans Passenier en Jeanneke Brosky

In de term veerkracht gaat het over de kracht die een veer heeft. Die kracht is niet constant, maar wel bepalend voor de vitaliteit over een langere periode. De dynamiek van de veer is daarom een metafoor voor het werk dat we als leidinggevende of als leraar te doen hebben om in ons werk de vitaliteit te behouden en in de zorg naar leerlingen en collega's.

In deze workshop willen we met elkaar verkennen hoe je door de innerlijke vermogens van denken, voelen en willen afwisselend en in samenhang met elkaar in te zetten, kunt werken aan behoud van je vitaliteit. Wat doe jij

als je je als een vis in het water voelt? Welke kwaliteiten van jezelf komen dan naar voren? Waar blijf jij aan haken, waardoor verlies je energie en hoe signaleer je tijdig je energielek?

Doelgroep

Leerkrachten
IB-ers
Scholleiders

Ik kan het NOG niet

Rikke Heesen

Herken je dat? Een leerling die vastloopt tijdens een som, de pen neergooit en roept: 'Ik kan het toch niet!' Hoe kunnen we deze leerling helpen zijn mindset te veranderen? De zoektocht naar een lerende mindset waarbij leerlingen mogen vallen en opstaan, zichzelf toestaan fouten te maken, daarvan te leren en door te zetten als het moeilijk wordt. Van 'Ik kan het TOCH niet' naar 'Ik kan het NOG niet'. Een workshop met praktische tips voor de praktijk van alledag.

Doelgroep

Leerkrachten
Onderwijsassistenten
Remedial teachers

Vorbereiding

Pen, papier, potloden

Veerkrachtig tekenen

Annemarije van Putten

Als leerkracht op een vrijeschool weet je als geen ander dat kunstzinnige vakken van toegevoegde waarde zijn voor het aanbod in de klas. Wij proberen de kinderen vaardigheden bij te brengen en ondersteunen ze in hun denk-, gevoels- en wilsontwikkeling. Als kapitein op het schip zijn wij het

grote voorbeeld. Hoe zou het zijn als we onszelf hetzelfde gunnen als de kinderen? Zelf de tijd nemen om te tekenen en zo balans te brengen in de dag.

Doelgroep

Iedereen die graag tekent of meer zou willen tekenen. Je hoeft het niet goed te kunnen

Vorbereiding

Stapeltje a4 papier en tekenspullen, zoals potloden, krijtjes, etc.

Dichter bij jezelf

Jörgen Joosten

Je doet er toe! Als leerkracht, intern begeleider of schoolleider. Hoe jij met de kinderen, ouders, je collega's omgaat, bepaalt in hoge mate jouw gezondheid, vitaliteit en veerkracht in je werk. We willen op de vrijeschool autonoom en authentiek zijn en het helpt om dan in verbinding met onszelf en met elkaar te zijn. Ik moest denken aan wat Steiner schrijft in Opvoedkunst Methodisch-didactische aanwijzingen (GA 294):

"Nu hoort bij het onderwijs - dat moeten we niet over het hoofd zien - een zeker verlangen om volledig vrij te zijn. ... Want ik wijs u erop dat u zich niet onvrij moet maken ... maar dat u moet proberen uw eigen zielsvermogen te ontwikkelen."

Voor het versterken van de ziel heeft Steiner zes neven oefeningen (Die sechs Nebenübungen) bedacht, waarmee denken, voelen en willen geoefend en in harmonie gebracht kunnen worden.

Werkwijze

In deze werkgroep maak je kennis met deze zelfscholing, gaan we hiermee

vrijelijk aan de slag en verschaft je jezelf inzicht in dat wat jou mogelijk in jouw vitaliteit belemmert. Je gaat op zoek naar dat waar het jou écht om gaat. Dit komt samen in een kunstzinnige verwerking door te tekenen, te schilderen, teksten of dichtvormen te schrijven of muziek te schrijven of maken of iets anders. Afhankelijk van wat je zou willen doen, zorg je dat je de betreffende benodigdheden klaar hebt liggen. Mij inspireerde ook het volgende citaat uit Christina, tweeling als licht geboren van Bernadette von Dreien ((2019):

“Wie op zoek naar zichzelf alleen maar erkenning van buitenaf zoekt, zal vroeg of laat teleurgesteld worden. Maar wie leert om naar zijn eigen stem te luisteren, zal niet alleen vinden wat hij zoekt, maar voorkomt door deze natuurlijke, gezonde zelfbescherming ook overbelasting en lijdzaamheid.”

In deze tijd waarin overbelasting op de loer ligt, wil ik met je onderzoeken hoe je een evenwicht tussen denken, voelen en willen in je werk en leven kunt creëren wat bijdraagt aan jouw persoonlijke veerkracht.

Doelgroep

Leerkrachten
Intern begeleiders
Scholleiders

Voorbereiding

Zorg dat je schrijfgerei, teken- of schildermateriaal, muziekinstrument bij de hand hebt.

Zonder wrijving geen glans

Saskia Snickers en Wendy van den Brand

In deze werkgroep willen zullen we enerzijds een theoretisch kader bieden om meer zicht te krijgen op het begrip veerkracht. Aan de andere kant willen we heel praktisch werken, met voorbeelden en oefeningen om de veerkracht van kinderen in de klas in deze woelige tijd te versterken.

Kinderen leren veel van moeilijke dingen, van tegenslagen, ze kunnen ervan groeien. Wij als volwassenen kunnen kinderen voorbereiden op, en leren omgaan met tegenslag, zodat ze veerkrachtiger in het leven komen te staan.

Bij veerkracht gaat het niet om iets waarmee men geboren wordt of wat iemand 'heeft' of 'niet heeft'; het is geen karaktereigenschap van een kind. Een kind ontwikkelt veerkracht naarmate het binnen het gezin en de gemeenschap (waaronder school) de middelen daartoe vindt. Kinderen met veerkracht lijken beter in staat problemen en negatieve invloeden zodanig te verwerken dat zij hiervan in hun verdere leven niet of slechts in beperkte mate last hebben. Wat kunnen wij op school (beter) doen om kinderen op problemen voor te bereiden? Hoe kan men op school kinderen (beter) helpen hun veerkracht te bevorderen?

We ontmoeten allemaal wel eens weerstand. Door weerstand heenkomen sterkt de competentiebeleving. Zonder wrijving geen glans!

Welke leerkracht haakt aan bij deze werkgroep over veerkracht? Welkom!

Doelgroep

Leerkrachten
Intern Begeleiders

De Keuze!

Miryam Hupkes & Wieke van Hoek

Tussen stimulus en respons is er een ruimte.
In die ruimte is er een keuze om ons antwoord te kiezen.
In onze reactie ligt onze groei en onze vrijheid.
— Victor Frankl

Alles begint met het nemen van een besluit. Elke verandering, elke vernieuwing, alles dat we wensen of verlangen kan pas werkelijkheid worden als we de moed hebben keuzes te maken en hiernaar te handelen. Hierin schuilt de kracht van ieder individu, zelfs als de situatie waarin je verkeert beperkingen met zich meebrengt of weerstand oproept.

Deze werkgroep richt zich op het vergroten van je eigen veerkracht en het maken van heldere keuzes die bij jou passen, hierdoor groeit jouw cirkel van invloed (Covey, 2010) en neem je de regie.

We gebruiken de Boomdiagram veerkracht (Grotberg, 1995) als theoretisch kader en koppelen hier inspirerende werkvormen aan met een blik op verleden, heden en toekomst. Er is ruimte om zowel individueel, als gezamenlijk aan het werk te gaan. Interactieve en creatieve werkvormen die vondsten opleveren. Vondsten die je de volgende dag direct in de praktijk kunt brengen! Kies jij voor deze workshop?

Doelgroep

Leerkrachten
Scholleiders
Bestuurders

Voorbereiding

Blanco A4-tjes, kleurpotloden, pen

Woorden geven aan gevoelens....

Stephanie de Vries

“Bij veerkracht gaat het niet om iets waarmee men geboren wordt of wat iemand 'heeft' of 'niet heeft'; het is geen karaktereigenschap van een individu. Een kind ontwikkelt veerkracht naarmate het binnen het gezin en de gemeenschap de middelen daartoe vindt.” - Ungar, 2008

Iedere morgen kijk je de kinderen bij de deur even in de ogen. Een verwachtingsvolle blik, pretoogjes, ogen die nog wakker moeten worden. Maar soms passeert er een blik die je niet direct kan duiden. Welk gevoel schuilt er achter deze blik? Welk woord hoort erbij dit gevoel en welk middel bied ik?

Werkwijze

Tijdens deze workshop gaan we aan de slag met materialen en werkvormen die de kinderen en jezelf verder kunnen ondersteunen bij het gesprek over gevoelens.

Doelgroep

Leerkrachten
Kleuterleerkrachten
IB-ers
Scholleiders, directie
Onderwijsassistenten
Onderwijsondersteunend personeel

Voorbereiding

Papier, pen, kleurpotloden

Werkgroepen

- Van verhaal naar spel - de vertelstof in dialoog
  - Elard Pijnaken
- “Morgen gezond weer op” - didactische werkvormen die tijd geven
  - Lisette Stoop
- Het vrije spel als oefenplek voor veerkracht
  - Cécile de Jong
- Brei(n)werken
  - Annechien Wijnbergh
- De dynamiek van de veer
  - Hans Passenier en Jeanneke Brosky
- Ik kan het NOG niet
  - Rikke Heesen
- Veerkrachtig tekenen
  - Annemarije van Putten
- Dichter bij jezelf
  - Jörgen Joosten
- Zonder wrijving geen glans
  - Saskia Snickers en Wendy van den Brand
- De Keuzel!
  - Miryam Hupkes & Wieke van Hoek

Voor vragen kun je contact opnemen met:
Miryam Hupkes m.hupkes@bvs-schooladvies.nl
of (06) 27 17 65 44
en Kendra Loos k.loos@bvs-schooladvies.nl
of (06) 53 27 22 09

Vondellaan 50
3521 GH Utrecht
T: (030) 281 96 56
E: admin@bvs-schooladvies.nl
I: www.bvs-schooladvies.nl